

I v dospělosti se může objevit tlak ze strany rodičů na užívání antikoncepce. Setkala jsem se například s pokusem o její „podstrčení“ dotyčné tak, aby o jejím užívání nevěděla (při normální inteligenci).

psychologická, případně psychiatrická či sexuologická pomoc.

Další věcí, která může mnohé rodiče i pečující personál překvapit, je nestandardní sexualita u klienta a fakt, že ji i přes svůj handicap zvládne realizovat. S vozíčkářem žijícím s více partnerkami současně nebo s nevidomým gayem jako by se nepočítalo. Obzvláště exhibicionismus a voajérství bývá v sociálních zařízeních dosud častěji vnímáno spíše jako porucha chování než jako sexuální zaměření, které je možné za vhodných podmínek realizovat i konsenzuálním

způsobem. Shledáme-li coby personál či pečující u dospívajícího příznaky, které by v tomto ohledu mohly svědčit o nestandardnosti, je vhodné počkat, až se dotyčný svěří sám. Tyto projevy je třeba nebanalizovat, nezakazovat, ale naopak pomoci dotyčnému naučit se se svým zaměřením co nejlépe fungovat. Pomoci mohou zejména sdružení osob se stejným zaměřením.

» Informovanost

To, co se ve většinové společnosti zdá být samozřejmé, tedy dostatek informací

o sexualitě, u lidí s handicapem vždy samozřejmě není. Například dospívající s těžkou zrakovou vadou může mít materiálů tohoto typu velmi omezené množství. Základní znalosti o tom, co to je a jak probíhá pohlavní styk, jaké jsou možnosti antikoncepce apod., většinou tyto děti obdrží, avšak není to zdaleka dostačující. Vidící dospívající čerpají mnoho informací o tom, jak se lidé intimně sbližují, jak probudit zájem druhého pohlaví apod., z knih, filmů, seriálů, pozorováním vlastní rodiny nebo vrstevníků. Toto samozřejmě není součástí učebních osnov a vysvětlovat to bez vizuální stránky je náročnější.

Nižší míra informovanosti o sexualitě bývá rovněž problémem u osob s výraznějším mentálním handicapem vzdělávaných ve speciálních školách. Zde je vhodné vyčlenit dostatek prostoru i pro informace tohoto typu a přizpůsobit jejich podání specifickým vnímání a chápání studentů.

» Výběr nestandardního partnera

Obecně materiály, které se týkají lidské sexuality, popisují v naprosté většině zdravé, mladé lidi. Informací o tom, jaká jsou nebo mohou být specifika sexuálního života např. paraplegiků, nevidomých apod., je poskrovnu. Jsou však velmi potřebné. Sexuální život velké části lidí s handicapem obvykle sestává nejprve z překonání vlastní rozdílnosti od běžné populace, poznání vlastní sexuality, nalezení partnera, a poté mnohdy pokračuje překonáváním rozdílnosti u partnera, protože ani ten nemusí být bez handicapu. I toto je náročná fáze, se kterou těmto lidem často nemá kdo pomoci. Přitom páry, které překonávají znevýhodnění na obou stranách, pomoc, radu nebo podrobnější informace potřebují. Neocenitelnými partnery a vzory jim v tomto mohou být lidé s obdobným handicapem, kteří už tyto překážky překonali. ■

Příspěvky uveřejněné v této rubrice se nemusejí shodovat s názorem redakce. Redakce si vyhrazuje právo na redakční úpravu a krácení příspěvků bez vědomí autorů i na případné odmítnutí urážlivých či jinak nevhodných příspěvků.

Jak správně sladovat práci a rodinu?

Ono se snadno řekne „sladování práce a rodiny“. V praxi je to ale mnohem těžší, než by se mohlo zdát – zvláště pro ženy. Nedávno jsem potkal kamarádku, která žije v Bruselu. Byl jsem překvapen, že ji vidím na konferenci v Praze, když má teprve půlroční dítě. Řekla mi, že v Belgii je mateřská pouze patnáct týdnů a pak se žena musí buď vrátit do práce, nebo je úplně bez peněz. V tu chvíli jsem byl vděčný za náš český systém. Není dokonalý, ale dává rodičům reálnější možnost volby v tom, jak dlouho chtějí zůstat doma. Ano, i v Belgii je možnost volby, ale ta volba je spíše iluzí. Volba mezi péčí o dítě a chudobou není skutečnou svobodnou volbou.

■ **Text: Bc. Vít Jásek**, výkonný ředitel
Unie zaměstnavatelských svazů ČR

Pro muže se s narozením dítěte často vůbec nic nemění. Dál chodí do práce tak, jako chodil předtím. Dál může pracovat přesčas, je-li potřeba. A dál nemá problém odjet na tři dny na služební cestu. Pro ženu se mění vlastně všechno. >>>> 22

««« 21

Péče o malé dítě je nesmírně náročná. Není to žádná mateřská „dovolená“. Je to non-stop dřina; práce na tři směny po dobu mnoha měsíců. A navíc žena přemýšlí o tom, jak to všechno jednou bude muset skloubit s prací a zda to vůbec dokáže. Chce dát svému dítěti to nejlepší, ale zároveň nechce přijít o svoji kariéru. Anebo je to jinak? Chtějí opravdu všechny ženy skloubit práci a rodinu? Anebo jsou i ženy, které se do práce zase tak rychle vracet nechťejí?

Když se krátce podíváme do nedávné historie, zjistíme, že v 80. letech minulého století bylo moderní stát se „superženou“. To znamená ženou, která je nejen emancipovaná a ekonomicky nezávislá, ale která je zároveň obětavou a pečující matkou. Od těchto superžen se očekávalo, že zvládnou práci i děti najednou a ještě se u toho budou spokojeně usmívat. V 90. letech minulého století se tento trend změnil a začala se zdůrazňovat pečující role ženy a síla mateřských instinktů. Pozice dítěte v životě ženy byla popisována jako smysl života a životní poslání. Mělo se za to, že by žena měla dítěti věnovat maximum času a energie. A co je moderní nyní? Co je trendem roku 2018? Je to ta superžena, anebo pečovatelka? Anebo něco jiného? Myslím, že to není podstatné. Určitý trend je přeci pouze názorový nátlak dominantní menšiny vůči mlčící většině a vůbec se nedotýká konkrétních potřeb a preferencí jednotlivců. A znakem svobodné společnosti, za kterou se považujeme, je přece respekt k osobním preferencím. S trendy je ta potíž, že na podvědomé bázi nutí lidi chovat se tak, jak se od nich očekává. A pokud se tak nechovají, nejsou společností plně akceptováni. Určitě je spousta lidí, kteří jsou v následování konkrétního trendu spokojeni. Bezpochyby je ale také spousta lidí, kterým to není vlastní, a ve snaze přizpůsobit se jsou nešťastní a frustrovaní. Známe ženy, které měly pocit, že musí být superženami a zvládat zaměstnání, děti a všechno ostatní. Očekávalo se od nich, že ráno vstanou, půjdou na osm hodin do práce, pak doma naváří, napíší se svými třemi dětmi úkoly, poklidí, kouknou s partnerem na fotbal a pak se ještě večer vášnivě pomilují. Věděli jste, že podle lékařských statistik v České republice stoupla spotřeba antidepresiv za posledních deset let trojnásobně?

Kdybychom se zeptali různých rodičů, co si představují pod optimálním sladěním práce a rodiny, každý by nám řekl něco trochu jiného. Osobní preference každé mámy a každého táty jsou jiné a je to tak v pořádku. Navíc se preference v čase mění, což je také naprosto přirozené a v pořádku. Známe ženy, které se v době těhotenství chtěly co nejdříve po porodu vrátit do práce. Po narození dítěte se jim ale najednou úplně změnil

svět a rozhodly se zůstat doma co nejdéle. Jejich životní preference se po narození dítěte úplně změnily. Známe ženy, kterým se narodilo dítě, a ony se po třech měsících vrátily do práce, protože je neuspokojovalo být jen doma. A známé ženy, které mateřská role naplňovala natolik, že po prvním dítěti měly druhé, třetí a čtvrté a do práce se vracely pro patnácti letech, anebo vůbec. Který z těchto modelů je lepší a který horší? Který je správnější a který méně správný? Copak existuje nějaký univerzální vzorec „správného“ rodičovství a „správného“ sladování rodiny a zaměstnání?

Ve svobodné společnosti by každý měl mít možnost a prostor věnovat se tomu, co ho nejvíce uspokojuje a naplňuje. Proč by se měla žena, která se vrátí po čtyřech měsících od porodu do práce, cítit jako krkavčí matka? A proč jí to její okolí často vnucuje? Proč by se žena, která se s manželem rozhodne mít pět dětí a věnovat celý svůj život jim a péči o teplo rodinného krbu, měla cítit jako méněcenný člověk, protože „nikdy v životě nepracovala“? A proč jí to její okolí často naznačuje?

Možná kdyby existoval větší respekt vůči různým společenským rolím, bylo by sladování práce a rodiny mnohem snazší a nebylo by tolik lidí na antidepresivech v důsledku přetíženosti ve snaze být 100% rodič a 100% zaměstnanec. Je možné věnovat se plně dětem (a domácnosti) a zároveň pracovat na plný úvazek? Pro pár superjedinců možná ano. Pro nás, běžné smrtelníky, je to ale z dlouhodobého hlediska nezvládnutelné. Určitě ne tak, aby byl člověk v pohodě.

Respekt vůči společenským rolím znamená, že nebudeme pohrdat ženou, která se rozhodla „nepracovat“ a zůstat doma s dítětem, a zároveň nebudeme jinou ženu, která se rozhodla po čtyřech měsících vrátit do práce na plný úvazek, nazývat krkavčí matkou. Společenská prestiž péče o dítě by přece měla být stejná jako společenská prestiž jakékoli jiné práce na plný úvazek. Obojí je dřina a obojí má svůj obrovský smy-

sl. Pak možná dojdeme k tomu, že ke společenskému uznání není nutné zvládat obojí naráz. Přestaneme nutit ženy být superženami, uvolníme ten společenský tlak a ženy se konečně budou moci začít svobodněji rozhodovat. Chci se vrátit do práce co nejdříve? Chci být s dítětem co nejdéle? Je to už jen na mně a vím, že ať se rozhodnu jakkoli, lidé kolem mě to budou respektovat. Myslím tím opravdu respektovat.

Aby to rozhodnutí mohlo být skutečně svobodné, je potřeba systém podpory žen (a samozřejmě i těch pár mužů) na rodičovské vylepšit. A ve vši úctě k belgickému systému bych si dovolil jej určitě nedoporučit. Zavání mi totiž trochu socialistickým zřízením, které se děti snažilo co nejdříve zapojit do systému kolektivního vzdělávání. Nemám vůbec nic proti dětským skupinám, školkám a paním na hlídání. Je mi ale protivné, když mám pocit, že rodiče někdo nutí k určitému chování jen proto, že se „pár chytrých hlav v Německé demokratické republice, v socialistickém Německu“, rozhodlo, že kolektivní zařízení se o malé, třeba jen půlroční dítě postará lépe než máma.

Jak tedy systém podpory žen na rodičovské vylepšit?

To právě sladování práce a rodiny přece není o balancování ve smyslu: „Kolik hodin zvládnou pracovat, abych ještě měl čas na děti a nezbláznil se z toho?“ Nemělo by sladování práce a rodiny být spíše o hledání rovnováhy a spokojenosti v životě samotném? O radosti z dětí a užívání si toho vzácného daru, který nám za pár let vyrostete a odejde ze života? A nemůže být pro některé rodiny ta rovnováha v tom, že se žena do zaměstnání vůbec nevrátí a její „prací“ bude rodina?

A ještě k otázce rozdělení rolí mužů a žen v péči o dítě. Neměli by se muži více zapojovat do péče o děti, aby se ženy mohly více věnovat kariéře? Co já vím. Ať si to každá rodina dělá, jak je jí to milé. Není přece žádný univerzální vzorec správného rozdělení rolí.